

Το έθιμο της Κυρά Σαρακοστής

Το έθιμο της κυρά Σαρακοστής είναι ένα από τα παλαιότερα ελληνικά έθιμα που σχετίζονται με τη γιορτή του Πάσχα.

Η κυρά Σαρακοστή είναι ένα αυτοσχέδιο ημερολόγιο για τις ημέρες της Μεγάλης Σαρακοστής που συνοδεύει μικρούς και μεγάλους στη νηστεία που προηγείται της εορτής του Πάσχα.

Το έθιμο αυτό τείνει στις ημέρες μας να εκλείψει. Το συναντούσαμε παλαιότερα σε όλο τον ελλαδικό χώρο με διάφορες παραλλαγές. Σε όλες τις περιπτώσεις πάντα το χρησιμοποιούσαν ως ιδιότυπο ημερολόγιο που γεφύρωνε τις εβδομάδες της Μεγάλης Σαρακοστής.

Η κυρά Σαρακοστή στις περισσότερες περιοχές ήταν μια χάρτινη ζωγραφιά. Απεικόνιζε μια γυναίκα με σταυρωμένα χέρια, λόγω προσευχής, χωρίς στόμα, λόγω νηστείας, και με εφτά πόδια που αναπαριστούσαν τις επτά εβδομάδες της Μεγάλης Σαρακοστής. Κάθε Σάββατο έκοβαν ένα πόδι κι έτσι ήξεραν πόσες εβδομάδες νηστείας απέμεναν μέχρι το Πάσχα. Το Μεγάλο Σάββατο έκοβαν το τελευταίο πόδι. Αυτό το κομμάτι το δίπλωναν καλά και το έκρυβαν σε ένα ξερό σύκο. Τοποθετούσαν το σύκο αυτό μαζί με άλλα και σε όποιον το έβρισκε θεωρούνταν ότι του έφερνε γούρι. Σε κάποιες περιοχές το έβδομο «πόδι» τοποθετούνταν στο ψωμί της Ανάστασης. Κάτι σαν το φλουρί στην βασιλόπιτα. Και πάλι έφερνε γούρι σε όποιου τη φέτα βρισκόταν το διπλωμένο χάρτινο «πόδι» της κυρά Σαρακοστής.

Σε άλλα μέρη της Ελλάδας η κυρά Σαρακοστή δεν ήταν φτιαγμένη από χαρτί αλλά από ζυμάρι. Το ζυμάρι φτιαχνόταν με αλεύρι, αλάτι και νερό. Η διαδικασία ήταν κι εδώ η ίδια όπως και με την χάρτινη.

Μια τρίτη παραλλαγή του εθίμου θέλει την κυρά Σαρακοστή φτιαγμένη από πανί και γεμισμένη με πούπουλο.

Για το έθιμο της κυρά Σαρακοστής έχουν γραφτεί οι παρακάτω στίχοι:

Την κυρά Σαρακοστή
που ναι έθιμο παλιό
οι γιαγιάδες μας τη φτιάχναν
με αλεύρι και νερό

Για στολίδι της φορούσαν
στο κεφάλι ένα σταυρό,
μα το στόμα της ξεχνούσαν
γιατί νήστευε καιρό.

Και τις μέρες τις μετρούσαν
με τα πόδια της τα επτά
κόβαν ένα τη βδομάδα
μέχρι να ρθει η Πασχαλιά.